

פרוטוקול מס' 42

מיטיבת הנועדה לחינוך ותרבות שהתקיימה ביום
ג', כ"א באב תשי"ב - 12.8.1952, בטעה 11.10.

משתתפים:

- ט. פרטיץ - היו"ר
- ס. ארם
- א. ברמן
- א. הכרמלי
- ב. ז. הראל סמלא סקום חבר הכנסת **בוגד.**
- ש. כפרית
- ז. סמילגסקי
- ס. נורוק
- ד. גצר
- ד. צברי
- א. רזיאל-גאנר
- א. ריימלס

חברים:

- ח. בוגד
- א. ס. גזיחובסקי
- א. דויטש

מזכירים:

- א. ריגר - המנהל הכללי של משרד החינוך
והתרבות.
- ב. סטנר - היועצת המשפטית של משרד
החינוך והתרבות.

סדר-היום:

- א. שונות.
- ב. תשובות על שאלות וטאילנות.
- ג. דין-וחשבון על טאב הסטודנטים של
אוניברסיטה בירוסליים.
- ד. סדר הלימוד בבת-הספר התיכוניים.

=====

היו"ר ש. פרסיץ:

פותחת את הישיבה.

כדי לזרז את הדיון בחוק המועצה למוסדות השכלה גבוהה ומדע היה על כל הסיעות למסור את הערותיהן לחוק בכתב. לצערי טרם קיבלתי הערות, וכדי לא לעשות את החלטה הוועדה פלטר, דחיתי את הדיון בשאלה זו לשבוע הבא, בהנחה שאקבל את החומר הזה. אזי נוכל לנסח את הדברים בדרך המקובלת. אני חוזרת ומבקשת למסור את החומר.

נוסף לכך נתקבלו שני מכתבים: (1) מסכון ויצמן. המכתב נתקבל על שמו של יושב-ראש הכנסת, מר י. שפרינצק, והוא העביר מכתב זה לוועדה.

(קוראת את המכתב מסכון ויצמן).
מר שפרינצק פנה אלי במיוחד וביקש להענות לבקשתם ולסמוע את נציגי המכון.

(2) מבית-הספר הגבוה למשפט וכלכלה בתל-אביב. (קוראת את המכתב מבית-הספר הגבוה למשפט וכלכלה).

עלינו להחליט לגבי שני מכתבים אלה. נרצוני להזכיר לחברי הוועדה, כי עד הפגרה נוכל לקיים עוד 4 ישיבות.

א. דניאל-נאור:
בוועדת הכנסת מוכת סניחנת סמכות ליושב-ראש ועדת הכנסת להפגש עם הנשיאות על-מנת להסדיר את עבודת הכנסת עד הפגרה. המדובר הוא על הוספת ימים ושעות. ייתכן ויוסיפו את יום ה', כלומר הישיבות ביום ד' תתקיימנה כמו ביום ב' ו-ג' וביום ה' כמו ביום ד'.

ד. נצר:
מאחר שעל הסיעות להמציא את הערותיהן לגבי החוק כבר בשבוע הבא ובדעתנו להזמין את שני המוסדות הללו. על-כן יש לסמוע אותם עוד השבוע, שאם לא כן הדבר עלול לדחות את הגשת ההצעות של הסיעות, כי מוסדות אלה ודאי יעלו בעיות שונות. אני מציעה להזמין את נציגי המוסדות האלה ליום ה'.

ה ח ל ט ה:

להזמין את נציגי מכון ויצמן ובית-הספר הגבוה למשפט וכלכלה בתל-אביב ליום ה'.

היו"ר ש. פרסיץ:

ועדת משנה של הוועדה לחינוך ותרבות תכנס את חלוקת הסעיף תמיכות במוסדות תרבות ואמנות שהועמד על סך של 82,000 ל"י. עתה נתקבל מכתב מספרד החינוך והתרבות על חלוקת הסכום הזה בהתאם להמלצות הוועדה, וזו לשונו: "באם הדיני מתכנן להודיעכם, שבהתאם להמלצותיכם בדבר חלוקת ההקצבות מהסעיף מוסדות תרבות ואמנות הוחלט להעלות את ההקצבות הבאות: לבית-הספר הגבוה למשפט וכלכלה - מ-3,000 ל"י ל-3,500 ל"י; למכון ז'בוטינסקי - מ-500 ל"י ל-1,000 ל"י; לבית מורדי הגיטאות - מ-1,000 ל"י ל-1,500 ל"י; לבית-הלבנון - מ-200 ל"י ל-300 ל"י; למוזיאון תל-אביב - מ-1,500 ל"י ל-2,000 ל"י; למשכן לאמנות בעין-חרוד - מ-1,500 ל"י ל-2,000 ל"י. כמו-כן הוחלט להקציב סך של 500 ל"י לבית-צבי קליר ברמת-גן. חתום, דר' מ. אבידור.

ד. כפרית:
איצני זוכרת מה היו חשינויים האחרים שחלו.
אולם אני יודעת, כי הוחלט להקציב לבית-
חנקין טך של 200 ל"ש, אולי אפשר היה לטמוע מאבטי מסדד החינוך והתרבות
מה היו הניסוקים שלא הקציבו לסוסד זה.

היו"ר ט. פרטיץ:
אך
הוועדה מחליטה להמליץ על תוספת ו איצנה
מחליטה על התוספת, כי על כך מחליט מסדד
החינוך והתרבות.

א. דימלט:
ברצוני להזכיר לחברי הוועדה, כי ועדת
הטטה מחליטה להמליץ על תוספת לבית-חנקין
ולטכונ דינגובלום, אולם, כפי הנראה מסדד החינוך והתרבות לא קיבל המלצה
זו.

א. דיגרי:
לפני שבועות אחדים נתקיים בירור בקטר
להמלצות הוועדה ואלה הן ההחלטות.

א. רזיאל-נאור:
עדיין לא ברור לי, באיזה סידה החלטות
הוועדה לחינוך ותרבות בענין ההקצבת הן
סופיות, האם הן בגדר החלטות או הן המלצות בלבד?

היו"ר ט. פרטיץ:
זוהי רק חוות דעת.

ט. ארם:
אני רואה את המלצות הוועדה לחינוך ותרבות
כהחלטות, המלצות אלה יש להן תוקף מסדדי
מחייב, על-כן אני מציע לאסר את כל ההמלצות שאנו קיבלנו ולפנות למסדד
החינוך והתרבות שיקבל המלצות אלו.

ד. נצר:
הוועדה לחינוך ותרבות איטרה את מסקנות
ועדת הטטה - זה הכל מה שאנו יכולים
לעשות כחברי הוועדה לחינוך ותרבות, אולם אבנו יכולים לקבל כל החלטה
מחייבת בענין ההקציב, עלינו רק להביא את חוות דעתנו.

היו"ר ט. פרטיץ:
החלטות שלנו בענין ההקציב חייבות לעבור
לוועדת הכספים וזו מלבנת את הדברים, כאשר
דנים על ההקציב ישנה אפשרות לרסום המתיגויות בענין מסוים, טר החינוך
והתרבות יתחטב בתיקונים שהוצעו לפי סיקול דעתו.

א. רזיאל-נאור:
אני מציעה שיוטבת-ראש הוועדה תבדר מה
היה הנוסח המדויק שנתקבל בסעת הדיון על
ההקציב, אם איצני טועה נאסר כך, שהסכום של 82,000 ל"ש שהוקצב לטעיף
תמיכות לסוסדות תרבות ואמנות צריך להתחלק בהתאם להמלצות הוועדה לחינוך
והתרבות, איצני בטוחה אם היה זה הנוסח המדויק, על-כן יש להטיל על יוטבת-ראש
הוועדה לבדר את הנוסח המדויק.

ה ח ל ט ה:

לקבל את הצעת חברת הכנסת רזיאל-נאור המטילה על
יוטבת-ראש הוועדה לבדר מהו הנוסח המדויק ורק לאחר
חבירור אפשר יהיה לחזור לענין זה.

כ. תשובה על שאילתות ושאלות:

ס. ארם:

מתוך הנסיון, אני יודע, כי השאלות
אוכלות את כל הזמן. על-כן אני מציע, כי
אנו נתחיל בענין הסטודנטים ואחר-כך נעבור לענין השאלות.

הי"ר ש. פרטיץ:

לא הייתי מציעה לסנות את סדר-היום, אולם
אם חברי הוועדה יעמדו על כך - אני מוכנה

להעמיד להצבעה הצעה זו.

ברצוני להוציא אי-הבנה מלבן של חבר הכנסת
ארם בקשר לשאלת הסטודנטים. בענין זה ישנן שתי בעיות: בעיה דחופה
וטאחרת יותר והיא - בעיית שכר הלימוד, ובעיה מוקדמת יותר והיא -
מצב הסטודנטים. שתי בעיות אלו סיכפנד בעל-פה בוועדת הסנה ובכתב - יגיע
דין-וחשבון זה לידיכם בזמן הקרוב ביותר, כי אני גבר טכניבה אותו.

א. ריגר:

יושבת ראש הוועדה שאלה בקשר לענין ביקורי
ילדים בקולנוע - התחלתי בבירור השאלה
שהועמדה עליה לפני מספר ישיבות. אנו מוכנים לעלות מאמץ ולהכין את
החומר עוד לפני הפגרה אם הוועדה תקדיש זמן לענין זה.

הי"ר ש. פרטיץ:

יופרס הזמן הדרוש.

א. ריגר:

יושבת-ראש הוועדה שאלה אם נכון הדבר, כי
משרד החינוך והתרבות והרשויות המקומיות
אינם יכולים לשלם את משכורת חודש יולי וכל מערכת הכספים במשרד החינוך
והתרבות ובמשרדות המקומיות עומדת בפני התמוטטות. נכון הוא, כי
משרד החינוך והתרבות שילם את המשכורת או העביר את אשר הוא חייב
להעביר לכל הרשויות המקומיות. אני אומר את הדברים בדרך כלל, מכיון
שהיו טאות. אלפי לירות חסרות. לכן צריך היה להחזיק צ'יקים שאינם
הולכים במישרין למשכורת כמו שכונים הולכים לקופת הפנסיה של הסודים
בכתי-הספר התיכוניים, או השתתפות בתקציב בתי-הספר החקלאיים, שהם
אטנם במצוקה גדולה. אבל אנו נוהגים להם רק תמיכה ואנחנו אחראיים
לתשלום המשכורת. עקב ההתיקרות יבדל תקציב החינוך בערך ב-4,000,000 ל"י.
עד יולי חלה הגדלה בסך של 1,000,000 ל"י, ועד סוף טרם - תגיע ההתיקרות
עד ל-4 מליון ל"י ומשהו. על חשבון ההתיקרות קיבלנו דק חלק מן הסכום
ולא את כל הסכום. על-כן נצטבר גרעון. כן לא נכנסו הסכומים שהיו
צריכים לקבל מן הישובים הערבים. אבל באסור לאחר שהיינו צריכים לעכב
מסלוח צ'יקים ידועים, אנו מצדנו העברנו את המגיע למשכורת.

אשר לרשויות המקומיות - הרי רשויות מקומיות
לא טענות לא שילמו למורים את משכורת-חודש יוני ויולי. עובדה זו
מצערת מאד מדבר זה בעשה בחודשי החופש, בשעה שאין המורים יכולים להגיב.
דבר זה קיבל את הצורה החריפה ביותר בירושלים וסילטו כאן את משכורת
יוני במיחזור של שבועיים, ומשכורת חודש יולי לא שולמה עד היום. ישנן
רשויות מקומיות נוטפות שלא שילמו את משכורת חודש יולי, לא דק רשויות
מקומיות בחשלות עשו זאת, אלא גם רשויות מקומיות מן המבוססות כאלה
המקבלות תמיכה של 30% ועתה הן מקבלות 40%. עלי לציין, כי אין מן
התמוטטות, אלא מצוקה גדולה והולכת. במשרד החינוך והתרבות נעשים מאמצים
רבים כדי להתגבר על המצב. היתה פגישה בין משרד האוצר ומשרד החינוך
והתרבות בנוכחות שני הסרים ועושים הכל כדי לקדם את פני הרעה ונעשו
סידורים שיקלו על המצב בעתיד הקרוב.

חבר הכנת ריטלט עורר את השאלה בקשר להרשמתם
של 16 תלמידים לבית-הספר הכללי בקריית עמל וזו אינה מוכנה להקים
בית-ספר למספר כה מצומצם של ילדים. הרשות המקומית בטבעון עושה קשיים

א. דיגרי:

בקבלתם של ילדים אלה, חבר הכנסת רימלט ביקש להביא לאדי הסדר בין דטריות מקומיות מסוכות שאפשר יהיה להעביר ילדים מרשות מקומית אחת לאחרת ללא קשיים מיוחדים, שר החינוך והתרבות הביב סיד כאשר נקאלה הסאלה, אבל הבטיח שיקול דעת נוסף. עתה אני יכול להודיעכם, כי מסד החינוך והתרבות איננו רומה אפשרות להרחיב את הנוהג ביחס לזרמים, גם אם מספר הילדים הוא לטטה מ-20 - הדין של 20 ילדים נוקב את ההר. מכל מקום אין בדעת מסד החינוך והתרבות להוסיף תקנות, כדי לסגור את בתי-הספר של הזרמים סגורה הדמטית ומוחלטת. דבר זה יהיה בו משום זעזוע ויגדיל את ההוצאות של המרכז ושל הרשויות המקומיות ותתחיל שאלה שאנו יודעים את תחילתה ואיננו יודעים את סופה, כי הפעם זה נוגע למרחק של רבע קילומטר ומחר הדבר יהיה נוגע למרחק של קילומטר או קילומטר וחצי.

היו"ר ט. פרטיז:

האם הבינותי נכון, כי בעשות כל הפעולות, כדי להבטיח את פתיחת בתי-הספר בזמנם ומביעת זעזועים בפתיחת בתי-הספר בתחילת השנה; האם יש אמנם סיכוי, כי הדבר ניתן לעשייה במסיבות האלה. דיברתי עם אנשי דטריות מקומיות רבות והן אומרות, כי המצב הוא ללא נסוא והן אינן רואות דרך לפתרון. שמעתי זאת מראש עיריית חולון, ואסון-לציון ועוד. מה הן התקוות שיש לכם להסדר בעיה זו?

א. דיגרי:

אינני יכול לוטר עתה כל דבר מוחלט בענין זה. אנו עושים כל מה שבכווננו, אבל לא נוכל לעשות מה שבכוונן של הרשויות המקומיות. כך הדבר לגבי עיריית ירוסלים. בהתאם להחלטת מועצת החינוך הוקצב לה סכום בשיעור של 70% על חסבון מסכורת ועיריית ירוסלים מסרבת בהחלט לקבל את הדין. סלחנו לה מקדמות בסכומים גדולים גם בחודש סעבר וגם לאחר נפת היו סם קשיים רבים בתשלום מסכורת חודש יולי, והיו לנו הצעות מרחיקות לכת עד קצה גבול האפשרות והדברים לא התקדמו בעיריית ירוסלים. אמנם ירמם קשיים גם ברשויות מקומיות אחרות כמו: בתל-אביב, ומת-גן וח'פה שתפסו מקום בראש הרשויות המקומיות המבוססות, ויש כמה וכמה מהן שהוסל עליהן בסולם ההסתתפות סכום ס'ס כפי הנראה יסוד לערעור מצדם. אנו עורקים עתה בשאלות אלו ואולי בעשד סבוע או סבועיים נוכל להודיע דבר ברור יותר מאשר היום.

א. דיגרי-גאור:

אשר למלונים הפנימיים, - ישנן כמה דטריות מקומיות שהסילו על ההורים סילווה לשם הקמת בנינים לבתי-הספר, האם ישנה זכות להסיל זאת ועד איזה גבול מסוים הקובע זאת לגבי הקילונים, ומה דינו של אדם שיש לו יותר סילד אחר בבית-הספר.

פנו אלי כמה הורים מעיריית בת-ים בקטר

לכך. לכן הייתי רוצה לדעת האם הסילווה הוא חובה עד כדי כך שאם אדם לא סילט זאת, הוא אינו רשאי לסלוח את ילדו לבית-הספר. קרו מקרים שנאמר בפירוש שאם אדם לא יסלם - לא יתנו לילדו ללמוד בבית-הספר בסנה הבאה. נוסף לכך היתה הצעה בעיריית בת-ים, כי ההורים יסלקו תשלום זה בשיעורים ואנשי העיריה לא בענו לבקשה זו. מה דעתו של מסד החינוך והתרבות על ענינים אלה.

ד. נצר:

בעקבות שאלתה של חברת הכנסת דיגרי-גאור, אקח לדוגמה עיריית חזקה יותר, עיריית תל-אביב. סם נסלחו הודעות לכל ההורים בצורת אגרת סילווה חובה בהסתתפות בהקמת הבנינים בגבול של 20 ל"י לילד, ילד בגיל 5 שנים גודש לסלם עתה 44 ל"י העדיה גובה עבור הסירנותים הסונים טן של 24 ל"י ו-20 ל"י סילווה חובה.

ד. נצד:

אני שואלת את משרד החינוך והתרבות אם דבר זה קיבל את אישורו. אין לי כל התנגדות לכל עירייה תפנה לתושביה ותבקש אותם לעזור לה בהקמת מבנים וכפיתוח העיר. אולם אני שואלת אם דבר זה הוסכם בקשר לחינוך טובה.

א. ריטלט:

נדמה לי, כי כדאי היה שהוועדה תקציב חצי שעה לדיון זה.

ג. נצד:

אחרי שנשמע את תשובת משרד החינוך והתרבות.

היו"ר ש. פרטיץ:

אם פרופ' דינר יהיה מוכן להשיב עתה על השאלה - מה טוב, אולם רק עקב תשובתו נוכל לראות אם יש לקיים דיון בשאלה זו.

ג. צברי:

חבר הכנסת סמילנסקי ואנוכי קיבלנו מכתבים מסני מורים ערבים שכפר קנה. שם המורה האחד הוא עבדאלה יוסף ג'יריסי, ושם האחר - סימען עבדאלה איליאס. שניהם בוגרי הסמינר למורים בלפן. במכתב הם טוענים, כי הם פוטרו שלא על סמך אי-כונן בעבודה, נשאלת השאלה מה הסיבות לפיטורם אלה, ובעיקר לאור המצב בארץ העומד כסימן של מחסור במורים בכלל וגם בקרב הטיעוטים. קיבלתי ידיעות מסקורות נוספים שהם היו בסדר מבחינה פדגוגית, מה הסיבות לפיטורם אם לא גבסלו בעבודה. האחד מלמד - בעין סאהל, והשני - בטחיין.

א. ברטל:

קראנו בעתונות על החלטת מר החינוך לקצץ במספר שעות הלימודים בכל כיתה, פרט לכיתות א' ו-ב' בשלוש או ארבע שעות. לדעתי, זהו ענין רציני מאד ודורש דיון בוועדה. לפי שעה ברצוני לשאול אם אין אפשרות לחסל החלטה זו.

ס. ארמ:

בעקבות שאלה זו ברצוני לשאול, השעות שקוצצו על חשבון איזה לימודים ייעשו.

היו"ר ש. פרטיץ:

ברצוני לשמוע אם נכונה הסמועה, כי משרד הבטחון החליט על דעת משרד החינוך והתרבות לגייס את כל בוגרות בתי-האמרוס למורות ססימו את לימודיהם בשנת תשי"ב, אם שמועה זו נכונה, הרי דבר זה מעורר בעיות חמורות ביותר ואני חושבת, כי אנו צריכים לתת את דעתנו על כך.

פרופ' דינבורג:

האמת היא שהחליטו לגייס את בוגרות הסמינרים אולם שלא על דעת משרד החינוך והתרבות. להיפך, אנו הסכמנו שיש לגייס את המורות שהם 50 במספר, אבל לא את המורות התגודתי לגיוס המורות. קיימנו ישיבות בין משרד החינוך והתרבות לבין משרד הבטחון, ראש המסעלה אף הוא הסתתף בישיבות אלו וכן גם פרופ' דינר ואנוכי. אנו התנגדנו לדבר זה ולכן הבאתי ענין זה לסולחן המסעלה. המסעלה טיגתה ועדת סדים שחבר ענין זה. לפי שעה זהו ערעור שלנו על החלטת משרד הבטחון. אולם לפי שעה טרם גמתימו הבידורים. מר הבטחון אמר, כי אם ועדת הסדים תחליט שאין לגייס אותן, הוא יחזיר אותן מן הצבא.

ש. כפרית:

אשר לגיוס המורים - היה רצוני, כי אנו נשמע פרטים נוספים, איזה גילים מגייסים ועוד. סיום דבר זה עלול להספיע על פתיחת בתי-הספר.

ג. ג. דינבורג

אשר לבניית המורים - דעתו היא, כי אם קיים
מזלג שירות צבאי ומורה הוא שצריך ללמד
תלמידים - לא יתכן, כי המורה לא ישרת בצבא, עתה ישנם 50 מורים שטרם
שרתו בצבא. את המורים שבייטחם בשנת האחרונה נהיה גיל 29. מורה
מבייטים - בגיל 26. עתה דורש הצבא, כי יבייטו מורה גם בגיל 22, כלומר
שיבייטו שני שנתונים - גיל 22 ו-26 - על החלטה זו ערערת. טענתו היא,
כי אין האנשים המוזרים מן הצבא הנלכדים להוראה - זו אחת הסיבות שאני
מקשר את המטיבד עם האוניברסיטה - מולם טענתו היא, כי עד אשר ייפדו
ענין זה יל לנהוג כפי שנהגו עד כה ולבייט רק גיל 26 מבין המורות. הצבא
ושר הבטחון נתנו דחיה למחזור תשי"ב עד שיגמרו את הלימודים - היה זה
עוד לפני שאני באתי למשרד החינוך והרבות - הובטח לצבא, כי תלמידים
אלה ייגמרו את הלימודים ויתגייעו. מולם בינתיים הוצא מביית-המספר והחלץ
מלמדים. עתה אנו דורשים שדינם יהי כדיון המורים. הצבא טוען, כי אין לתת
סתי דחיות לנותם אנשים - מעט בהיותם תלמידים למעט - במורים. הדבר
נוגע ל-300 מורים, 250 גנות, מולט עוד 1500 מורה וגנות. גיל 22 שנה
סקיף ב-1000 מורה וגנות, מכל מקום דעת השרים תברר זאת.

היו"ר ש. פרטיץ

אני מציע, כי בין כל השאלות הדורשות
ליבון יש לברר גם בעיה זו שאני דוחה אותה
כמפורשת בפרוטוקול, אני מעמיד שאלה זו לסדר-יומם של הוועדה.

ג. ג. דינבורג על מצב המסודרנות של האוניברסיטה ביודזשלין

היו"ר ש. פרטיץ

אנו הקדמנו לליבון בעיה זו ישיבות רבות
קבלנו תזכירים מן האוניברסיטה ומהסטודנטים.
כן שמענו המורה על התשכירים האלה מן האוניברסיטה וכן הסטודנטים.
הוועדה לחינוך והרבות מינתה ועדה לענין זה, כי צריך היה לטכס את עמדתה של
הוועדה בליבון זה, ועדת המסדה קיימה שתי ישיבות קבעה את עמדתה ברוב
הבעיות. ועדת המסדה יצאה מתוך דאגה שטוב האוניברסיטה, כמאמר שבשנת תשי"ב
ידעו של 1,000,000 ל"י בערך דתחו ברעון מסודר. בן קבעה
הוועדה, כי משנת 1946 ועד היום לא העלת את שכר הלימוד באוניברסיטה
מסעפים שונים, רק עתה העלת את שכר הלימוד, אחרי השינויים בטעף המטבע
וההתיקרות שחלה עקב זה - הרי בהתאם להחלטתה של ועדה מסלתיית שדנה
בטוב כל המוסדות הגבוהים בארץ והבצעה את המהוצה על כך, שכר הלימוד
באוניברסיטה היום כה גבוה, עוד עם זאת לא דאגה האוניברסיטה המסדות
להגדיל את שכר הלימוד בהתאם להוצאות שהיא מוציאה על כל סטודנט - הוצאות
אשר הוצעה בשנת תשי"ב ל-700 ל"י לטובה על כל סטודנט הלומד מדעי הרוח,
ו-1,500 ל"י לטודנט הלומד רפואה או מדעים טכניים. מתוך שני נימוקים
אלה האליטה האוניברסיטה להעלות את שכר הלימוד ולקבעו אחיד לגבי כל
הסטודנטים ולאעליו על סך של 100 ל"י לשנה, בהתחשב שזה סיביותם שבטייטוסם
שהיא יכולה לקבוע. האוניברסיטה אמרה שהיא קבעה שכר לימוד אחיד למרות
שהוצאות בקולטה לרפואה עולות פי כמה וכמה משכר הלימוד הנגבה.
בכל הישובים צריכה האוניברסיטה לדאוג גם את ההכנסים
החינוכיים של המדינה, והצרכים מחייבים לעשות את הכל גם ביחס לאותם
המקצועות של המורים, עוללים ביוקר, אף הסטודנטים דאגו בסטדיה הראשונה של
המסא-ומתן את עמדתה של האוניברסיטה כוכונה לגבי הנהגת שכר לימוד אחיד.
אבל לא לגבי צובה שכר הלימוד, בן עמדה האוניברסיטה על כך, כי שכר
הלימוד הגבוה לא השפיע עוד כה על התקציב המצומצם של הסטודנטים. אם כי
העירה, שמצבם הכלכלי של הסטודנטים בירושלים הוא קשה ואין להעלים עין
מסוגו.

האוניברסיטה ממדה לצו, כי מתוך 2369
סטודנטים רק 600 הם יחוסלים ומסוכים על שולחן חזריהם או
קרוגיהם - האחר הם המולגטים מתוך לעיד, בטיבון האוניברסיטתי יש מקום
רק ל-200 סטודנטים, יש אטנם אפשרות להרחיבו ב-80 מיטות. מולם לטם כך
היה זקוק לחסרי בנין והיא איגה יכולה לקבל אותם. בן לא הצליחה אגודה

ח'ו"ר ש. פרטיץ:

שוחרי האוניברסיטה לקבל שני בנינים, אשר הכספים והאמצעים לכך טובחים בבנק עקב דחיות ועיכובים בתן חמרי בנין על-ידי הממשלה. יוצא איפוא, כי 1,500 סטודנטים זקוקים לשיכון וצריכים לזאוג לשיכון זה בעצמם. מחירי הליכון בשנת תשי"ב הם 40 - 35 ל"ש לחודש, במעט 20 - 17 - 15 ל"ש לכל סטודנט - דבר זה מכביד על תקציב הסטודנטים, והאוניברסיטה מוציאה הוצאות מיוחדות בקשר לענין זה.

מלבד השיכון, קובעת האוניברסיטה, כי 60% מבין הסטודנטים זקוקים לעבודה חלקית או שלמה. מספר ניכר מהם צריך לפרנס משפחות - דבר זה מעמיד אותם בפני הצורך לקבל משרות שלמות ובמובן מספיק על לימודיהם, על מצב בריאותם ועל טיפוח לימודיהם באוניברסיטה. האוניברסיטה מטרה לנו, כי לפני שנתיים נדעמו באוניברסיטה 360 סטודנטים וחשבה מסיימים את לימודיהם רק 150 סטודנטים. עובדה זו מעוררת דאגה רבה ודורשת תיקון.

בן קובעת האוניברסיטה, כי בהתחשב בעובדה זו, יש ברעיה להמשיך בשיטת מתן הקלות משכר לימוד לגבי סטודנטים הזקוקים לעזרה. היא מנסרת לנו על נוהג מקובל באוניברסיטה לתת הנחות משכר לימוד לסטודנטים אשר באופן סדיר עוברים את הבחינות. לאלה ניתנות הקלות משכר לימוד בצורת הלוואות. רק לסטודנטים מצטיינים ניתנות הקלות אלה בתורת פרט. האוניברסיטה מציעה, כי הציבור, שרד החינוך והתרבות והממשלה בכללה ידעו לכך שתלינתן אפשרות להרחיב את המסגרת הזו, של מתן הקלות, כי היא מקילה בהרבה על הבריחה מן האוניברסיטה שעליה דיברתי לפני-כן, אשר מכבידה מאד על חלק מן הסטודנטים למצוא עבודה.

מתוך מספר זה כ-25% הם עולים חדשים ואינם יודעים את השפה, ולכן אינם יכולים לקבל כל עבודה מסודרת, או עבודה הוראה יזריזים למצוא עבודה פשוטה בבנין, מלצרות ומקצועות אחרים. מקצועות אלה שבעתיים קשים לסטודנטים במקצוע הרפואה ובמקצועות נסיוניים שחטרה להם לא רק ידיעה, אלא חסר להם גם זמן לעבוד. הסטודנטים בפקולטה למשפטים לומדים 20 שעות בשבוע ו-20 שעות בשנה, וסטודנטים בפקולטה לרפואה לומדים 40 שעות בשבוע ו-40 שעות בשנה - דבר זה דורש את תיקונו על-ידי הממשלה לסתיפנדיות לסטודנטים אלה.

בן מכביד על עבודת הסטודנטים השירות במילואים. עד כה נהגו הסטודנטים להקל על עצמם בכל שהם היו עובדים בעונת הקיץ עבודה מאומצת המאפשרת להם ללמוד בחודשי החורף. בשנים האחרונות לא ניתן דבר זה לטידור, כי הסטודנטים חייבים בשירות מילואים בחודשי הקיץ ואז אינם יכולים לעבוד.

האוניברסיטה, במטרה דברים אלה בפנינו דרשה לזאוג לכך שההשתתפות בתקציבה יינתן מטעם תקציב המדינה. בן דרשה האוניברסיטה שתחיה זאגה להקמת שיכון סטודנטים שיקל על בעיית טידורם ועל תקציבם. נוסף לכך יש לתת אפשרות להרחיב את קרן הסתיפנדיות, יש לעשות משאך כדי להבטיח עבודה זמנית לסטודנטים. יש לפנות בקריאה זו למשרדים השונים.

אנו שמענו גם את טענות הסטודנטים והמה סיפרו על כל הדברים אשר האוניברסיטה עשתה. רק בפקודה אחת - שכר לימוד - הם העירו את הערותיהם. כאשר הסטודנטים הזפיעו בפנינו הם עמדו על דבר נוסף אשר האוניברסיטה אישרה מצדה, ובעיה זו אף מצאה את טידורה באופן חלקי והיא - ספרי לימוד לסטודנטים. הסטודנטים עמדו על כך, ואנו הצלחנו להסדיר יבוא ספרי מדע במספרים ללא צורך במטבע קשה - דבר זה פתח אפשרות ספויימת. אשר להערותיהם בקשר לשכר לימוד - טענו הסטודנטים, כי שכר לימוד זה של 100 ל"ש לשנה ייתכן והוא אינו כה גבוה. אולם לא ייתכן להכפיל את שכר הלימוד. בראשית המסא ומתן עמנו הם הסכימו לשכר לימוד אחיד גם לגבי מקצועות נסיוניים וגם לגבי מקצועות אחרים. אולם בטענה האחרונה של המסא ומתן הם טענו וביקשו להבהיר שכר לימוד מורגן. שאלה זו עמדה בפנינו. מאחר שהסטודנטים טענו, כי תקציבם הוא 60 ל"ש לחודש.

חיו"ר ס. פרטיץ:

לא ייתכן להעמידם בפני מצב כזה שהם יצטרכו להפריש שמונה ל"י לחודש. נוסף לכך הם צריכים לשלם עבור שירותים. לכן הם דרשו את הקטנת הסכום. לאחר שיקולים שונים הם הציעו שכר לימוד מודרג לפי יכולתם לשלם. שאלה זו עמדה בדיוניה של הוועדה, וגם בדיונים עם האוניברסיטה. כולנו הגענו לידי מסקנה שהצעה זו היתה בלתי מעשית, כי אם מס ההכנסה אינו יכול, עם האפרט הגדול שלו לקבוע כמה צריך כל אחד לשלם, הרי יקשה דבר זה על האוניברסיטה ואין לה הכלים הדרושים לכך. לכן הצעה הוועדה שתי הצעות בענין זה: 1) לקבוע שכר לימוד בפקולטה למדעי הרוח בק"ש של 75 ל"י לשנה, לא כולל את התשלום עבור בריאות, ספורט ומטי ההסתדרות אשר האוניברסיטה רק גובה אותם; 2) הסטודנטים הלומדים מדעים נטורניים - 110 ל"י לשנה - לא כולל את התשלום עבור השירותים הסוביים.

נוסף לכך החליטה ועדת המסנה להמליץ, כי יש להקציב סכום של 500,000 - 350,000 ל"י מתקציב הפיתוח לשיכון הסטודנטים. כן יש לפנות לממשלה ולכל המשרדים ולהפנות את תשומת לבם, כי עליהם להעסיק סטודנטים בעבודה זמנית. להעמיד לרשות קרן הסטיפנדיות סכום גיכר יותר בתקציב של השנה הבאה. יש לבקש את שר החינוך והתרבות ושר הפנים לדון באפשרות של הטלת חובה או פניה שלא בצורת הטלת חובה, המחייבת בטופסיותה למועצות מקומיות ולעיריות ולדרוש סחן שיפרישו סכומים מסויימים לסטיפנדיות בשביל הסטודנטים באוניברסיטה. כן לשתף בכך גם ארגונים מקצועיים והסתדרויות שונות, כדי להבטיח קדנות גדולות יותר לסטיפנדיות. אלה הן המלצות ועדת המסנה, ואני מבקש לאשרן.

ד. בצר:

ברצוני להעיר מספר דברים לדברי יושבת-ראש הוועדה, שהיתה יושבת-ראש ועדת המסנה. אשר לשכר הלימוד - קבענו שיש צורך, תוך שנת לימודים זו, לעטוק בבעיות אלה. לחלק מחברי הוועדה נראתה הצעת האוניברסיטה מתקבלת על הדעת. כן היתה הצעתה של יושבת-ראש הוועדה שלא נראתה. הצעת הסטודנטים שיכולה להתקבל על הדעת בתור קו מסויי. אולם לא דאינו אפשרות להחליט עתה על כך, כי הדבר אינו בדפ"צ, מי סוס ועדה לא תוכל לבדוק עתה את הדבר. נדמה לי, כי ועדה זו או אחרת, תוכל תוך זמן מסויי ללמוד את הבעיות על מנת להביע לידי מסקנות מרחיקות-לכת יותר. אולם הצעת שכר לימוד זו היא בלתי אפשרית עתה. עליה של שלוסים לירות לכל המקצועות-איננו יוצאת-אם נקבע סכום סדוייק.

אשר לשאלה השנייה, בקטר לחקצבה מתוך תקציב הפיתוח לשיכון לסטודנטים - איננו זוכרת שאנו קבענו המלצה שיש להפריש סכום מסויי מתקציב הפיתוח לעזרת הסטודנטים. אנו לא נקבנו מספרים. הפתרון הוא, שאנו תוך זמן מסויי צריכים ללמוד את הבעיה ובוודאי נוכל להציע הצעות מרחיקות-לכת.

חיו"ר ש. פרטיץ:

גם בסעיף הראשון וגם בסעיף השני נתקבלה החלטה, והוחלט על שבעים וחמש לירות לשנה בתוספת שירותים לסטודנטים הלומדים במדעי הרוח, ומטעם ועשר לירות בתוספת שירותים לסטודנטים הלומדים מדעים נטורניים. גם בשאלה השנייה, בקטר להקצבת סכום מסויי מתקציב הפיתוח נתקבלה החלטה. אולם אנו יכולים עתה להחליט שנית על כך.

א. ריטלט:

אשר לשכר הלימוד - אני הוא שהצעתי את שני הסכומים האלה.

ס. ארם:

לדעתי, צעדו הסטודנטים צעד משרגי גדול מן החלטה על שניתת תשלומים ועד הנסיון לבוא ולדבר על שפר לימוד מודרג בהתאם לקטיגוריות סוציאליות מסויימות. היה זה נסיון שקול ואחראי וגם כאוב לגבי חלק גדול של הסטודנטים.

ט. ארץ:

לא לחינם הזכירה חברת הכנסת קרטיץ, כי מתוך אלפיים סטודנטים, כמעט מאות סטודנטים על שולחן הוויכוח. צמחונות לבדן על נסיון זה של חיבור החי במצוקה, עובד ולומד. לדעת, היתה זו מטרה. אך יש להיזהר מפטרות וקבוצות, כי פטרות כאלה אינן מעלות, אלא מורידות, וקבוצות טוב את היחסים בין המוסד לבין המבקרים בו. אני מחשיב מאד יחס, על כן, לדעת, יש לקבל את הצעת הסטודנטים כדי למנוע התמתחות גלוטפת, והסטודנטים יחזרו בהם מהצעתם. אני מציע לכם, לפי דעה, לא להעלות את שכר הלימוד, יהיה זה דבר שקול וריאלי, כי הצעתכם היא החרפת המטבר.

א. ברמן:

אשר להצעותיו של חבר הכנסת ארם, ברצוני להדגיש, כי אנו מתנגדים להצעות ועדת המסנה בטח שכר הלימוד מסוים שהצעות אלה אינן נכונות. לדעת, אין כל הצדקה להעלאה כה רצינית של שכר הלימוד בהתאם להצעת ועדת המסנה. מתוך הסקירות שמשענו, הרי שכר הלימוד בתקציב האוניברסיטה מהווה רק 5%, ואם ההעלאה הזו הווא יהווה 8% אחוז ממלי כמעט, ובשביל הסטודנטים זו העלאה של 100% או 50% ולגמרי לא טלית. אנו רואים פתרון בהגדלה מתאימה בתקציב המטסלה, כי האוניברסיטה איננה יכולה להיות תלויה בפילנתרופיה תרבותית של היהדות העולמית. המטסלה מוכרחה לשאת בעול לפען חיזוק האוניברסיטה היחידה בסדינה. הצעת הסטודנטים על דירוג היא הגיונית למדי, ואם היא לא תתקבל - אנו מתנגדים להצעות ועדת המסנה.

היו"ר ש. קרטיץ:

ישנה לפנינו הצעתה של חברת הכנסת נצר, והצעת הוועדה על קביעת שכר לימוד מסויים, כן * טבן ארץ להגדלת קרן הסטיפנדיות והקצבת טכום מסויים מתקציב הפיתוח לבניינים לסטודנטים. עלי לציין, כי אנו עוד נעמוד בפני דיונים בדרגה שניה. לפי דעה הבאתי את דעת הרוב בוועדת המסנה. השאלה השנויה במחלוקת היא בקשר לשכר לימוד מודרג, או בפני שהוועדה הציעה טכום קבועים. נוסף לכך ישנה גם הצעת האוניברסיטה, ואף עליה נוכל להצביע. כן יהיה עלינו להצביע בקשר להפרשת טכום מסויים מתקציב הפיתוח לענייני שיכון. אני רוצה להעיר את חשונת לבה של חברת הכנסת נצר שנקבע טכום מסויים לשכר לימוד. אולם מאחר שנתעוררה השאלה - אנו יכולים להצביע על כך.

ה ח ל ט ה

לקבוע את שכר הלימוד לסטודנטים במדעי הרוח - 75 ל"י לשנה;
לסטודנטים במדעים נטורניים - 110 ל"י לשנה.

ד. נצר:

הצעת אונטרט: ועדת המסנה רואה את הצעת הסטודנטים בקשר לדירוג שכר הלימוד כהצעת המהווה בסיס לדיון לחבא ומטליצה על שכר לימוד לקראת שנת תשי"ג. לפי הצווח שנתקבל. אבל אין זאת אונטרט שאנו רוחים את הצעת הסטודנטים.

ז. דינבורג:

בסמיו כאן דברים שונים בקשר למצבה הכספי של האוניברסיטה. תקציבה של האוניברסיטה מתקרב ל-2,000,000 ל"י - בטנת תשי"ג, ובטנת תשי"ג הוא יגיע ל-2,500,000 ל"י. המטסלה בוקנת סך של 600,000 ל"י. גרעונה של האוניברסיטה מתקרב לסך של 800,000 ל"י. האוניברסיטה מתאמצת קשות כדי שתוכל לשלם מסכורת. אטנת שכר הלימוד מהווה רק 8% בתקציב האוניברסיטה, אולם כאן לומדים אנשים מקצוע שיוכלו למצוא את פרנסתם בכבוד. מטנת 1946 לא העלו את שכר הלימוד 8% אלה הם יטודיים. אני חושב שיעשה עוול לאוניברסיטה ולמדינה אם לא יעלו את שכר הלימוד. לדעת, הצעות הוועדה הן נוחות ביותר לסטודנטים, ויש להן חסינות גדולה, מדוע שלא לשלם לעובדי האוניברסיטה משכורת? אני שטח מאד שנטתבה היחס לאוניברסיטה. ההצעות על דירוג שכר הלימוד אינן נראות לי. עלינו להיות ריאליים, כי הצעה זו לא תוכל לצאת לפועל פועל. הן האפרט שצריך יהיה לחוציא לפועל שכר לימוד מודרג יעלה פי כמה וכמה. לדעת, יש לתת אפרטיות רחבות יותר בצורת מטיפנדיות

טב/סי

הוועדה לחינוך ותרבות
12.8.52

ב.צ. דינבורג:

גם כאשר העלו את סכר הלימוד בשנת 1946 - היתה התנגדות והייתה הסתור
בענין זה, הוועדה צריכה לעזור לנו בזה, ואיננו עומדים די הצורך
על צרכי המדינה ועל מצבם של המוסדות. אולם מבלי להזדהות עם הנחות
הוועדה, אני חושב שהן ליבראליות לסדי ואפשר לקבלן.

הינ"ר ש. פרטיץ:
מאחר שהצעת הוועדה בקשר לשכר לימוד נתקבלה,
חברי הכנסת ארם וברמן מבקשים לרשום להם המליצות.

י. סטילנבוסקי:
אולי היתה הוועדה מקבלת החלטה כזאת שהוועדה
מסליצה על בדיקת אפשרות ביצוע שכר לימוד
סודרג עוד לפני השנה הבאה.

הינ"ר ש. פרטיץ:
הדברים נבדקו כבר.

ב.צ. דינבורג:
קיימת ועדה מסודרת של נציגי האוניברסיטה
ונציגי הסטודנטים ביחלקביעת שכר לימוד.
בפני ועדה זו סביאים את הבקשות לשחרור שכר לימוד וסתחבים בכל הצעות
הסטודנטים.

ג. נצר:
אני מבקשת להצביע את הצעת: הוועדה רואה
את הצעת הסטודנטים כלימוד לכירור לימודי יומך
על חנהגת שכר לימוד סודרג באוניברסיטה. אבל היא צריכה להתכרר תוך
שנת הלימודים.

ח ה ל ט ה

לקבל את הצעת חברת הכנסת נצר.

א. ריפלס:
אנו הצבענו עתה על הצעה ללא פל ויכוח, אינני
חושב שזו הפרוצידורה הנכונה, ייתכן והיין
מטובעים אותי, שאין לקבל את הצעת חברת הכנסת נצר. לכן אני מבקש
שתלתן עוד אפשרות של ויכוח והצבעה על ענין זה.

ב.צ. דינבורג:
אתם חטלתם לבדוקים ישנה אפשרות לחנהיב
שכר לימוד סודרג - דבר זה אינו מחייב כל
ויכוח, מאחר שהאוניברסיטה אמרה שלאחר שבדקו את הדבר אין אפשרות לעשות
זאת.

א. ריפלס:
לאור הסברתו של שר החינוך והתרבות אני מוכן
להוריד את הצעת.

הינ"ר ש. פרטיץ:
אשר להצעה להחנהיב - של 500,000 - 350,000
ל"י מדינת ישראל לסיכון סטודנטים. אנו
קבענו כגון סכום סכססלי. חברת הכנסת נצר מציעה לא לקבוע
כל סכום.

א. ריפלס:
אני מציע לקבוע סך של 350,000 ל"י.

מ. ארם:

אני מציע טך של 500,000 ל"י.

ג. ז. דינגורג:

בתקציב הפיתוח ישנו סכום של 350,000 ל"י לבתי-ספר גבוהים, מזה טך של 250,000 ל"י לבית-הספר לרפואה 100,000 ל"י הבאנו בחשבון בשביל שיכון הסטודנטים על-כך אני מציע, כי תצביעו תחילה, כי יש לקבוע סכום מיוחד ומסוים לשיכון הסטודנטים שייכנס לשנת התקציב הזו. אולם בקשר לסכום הייתי מציע לכם, כי לא תנהגו לפי הכלל. תפסת מרובה לא תפסת. עליכם לחשוב באיזה מידה אפשר יהיה להשיג חמרי בנין. על-כך לדעת המכטימון שאפשר לדרוש הוא 250,000 ל"י. מדי שנה בשנה יש להקציב סכום מיוחד לענין זה. נוסף לכך כבר החלו בבניה זו.

היו"ר ש. פרטיץ:

עלינו להסתלק משיגרה גם בענין חמרי בנין. כי אפשר לבנות מחמרי בנין שיגיעו מחוץ-לארץ, ואפשר לבנות מחמרי בנין מתוצרת הארץ. את הצעת השר אפשר לחלק לשני חלקים. אחד להצעה הראשונה - הרי כולנו מאוחדים שאפשר לקבלה. עתה עלינו להחליט על הסכום. ישנם שלושה סכומים: 350,000 ל"י, 250,000 ל"י ו-500,000 ל"י.

ה. ח. ל. ט. ה.:

1. לקבוע בתקציב הפיתוח של השנה סכום מסוים ומיוחד לשיכון הסטודנטים.
2. להקציב טך של 350,000 ל"י לשיכון סטודנטים מתוך תקציב הפיתוח.

ד. שכר הלימוד בבתי-הספר התיכוניים:

היו"ר ש. פרטיץ:

בתי-הספר התיכוניים נמקיים ואינם יכולים לעמוד בהתחייבותיהם כלפי המורים בתחשב עם ההתיקרות שחלה. התמיכות הניתנות לבתי-הספר התיכוניים מהוות סכום קטן מאד בתקציב החינוך. אנו מוציאים 8,000,000 ל"י על חינוך יסודי, 625,000 ל"י - תמיכה בגני ילדים 275,000 ל"י לחינוך התיכון. על-כך קשה לבוא ולדרוש מבתי-הספר התיכוניים הקלות. אולם כאשר אנו רואים את צרכי המדינה, הרי אנו רואים, כי לא נוכל לקיים את המדינה אם לא ניתן לנוער את ההטבלה. עלינו יהיה להגיע למסקנות סטטיסטיות. אנו ראינו את הילדים הסטודנטים את עצמם ומשפחתם ואינם יכולים לעמוד בפני ההעלמות האלה. שאלה זו דורשת החלטה, ולא החלטה דמוקרטאטיבית, אלא החלטה מעשית שתוכל לצוא את ביטויה אם נוכל להפריש סכומים מתאימים מתקציב המדינה לחינוך התיכון בארץ. יש לאפשר רקונסטרוקציה בתקציב החינוך שייאפשר דבר זה. אינני רוצה להזכיר את הצעותי בקשר לתיקון תקציב החינוך. אולם היינו רוצים לשטוע את עמדת השר החינוך והתרבות בקשר לענין זה, וכיצד יסדיר זאת לקראת השנה הבאה.

אני מציעה, כי אנו נקיים דיון בטאלה 30

ביום ה' בכודק.

ה. ח. ל. ט. ה.:

לקבל את הצעת יושב-ראש חוקעה.